Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

ROCZNIK IV. 1928 Nr. 2.

BIAŁA, BIELSKO, BYDGOSZCZ, CIESZYN, KATOWICE, KRAKÓW, LWÓW, ŁÓDŹ, POZNAŃ, STAROGARD, WARSZAWA, WILNO.

Rocznik IV. We Lwowie, 1 lutego 1928. Nr. 2.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu 6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Grodzickich l. 1, III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O. Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN DELEGACJI STAŁEJ Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ceny ogłoszeń: za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

BUDOWNICZY JAN NOWORYTA, LWÓW.

O ZEWNĘTRZNYCH ŚCIANACH DOMÓW MIESZKALNYCH.

Ściany zewnętrzne domów mieszkalnych spełniają dwie funkcje, statyczną i termiczną, muszą one dźwigać przypadające na nie ciężary i chronić wnętrze budynku przed utratą ciepła a zarazem być tegoż ciepła dobrym akumulatorem.

Na ten ostatni wzgląd nie zwraca się niestety w budownictwie należytej uwagi.

Funkcje statyczne ścian dźwigających, wymagają materjałów o wysokiej wytrzymałości.

Im wyższa wytrzymałość materjału do tego celu użytego, tem mniejsza pojemność konstrukcji dźwigającej, tem mniej ona miejsca zajmuje i mniejszą do transportu masę przedstawia.

Funkcje zaś termiczne ścian zewnętrznych, wymagają użycia materjałów o jaknajmniejszem przewodnictwie ciepła (λ).

Do tych należą przedewszystkiem materjały wysoce porowate, o możliwie małym ciężarze gatunkowym. — Im dany materjał mniej przewodzi ciepło, tem cieńszą może być ściana zewnętrza z takiego materjału wykonana, tem mniej ona zajmie miejsca w ogólnej kubaturze obudowanej przestrzeni domu.

Ponieważ niestety nie znamy dotychczas w budownictwie materjałów o wysokiej wytrzymałości, będących zarazem i złymi przewodnikami ciepła, racjonalne jest zatem użycie dla ścian zewnętrznych, kombinacji dwu materjałów, dźwigającego i izolującego.

Stosując takie materjały pojedynczo w ścianach zewnętrznych, tj. robiąc je n. p. tylko z materjału o wysokiej wytrzymałości, musimy ze względu na dobre jego przewodnictwo ciepła, zrobić ścianę zewnętrzną odpowiednio grubą.

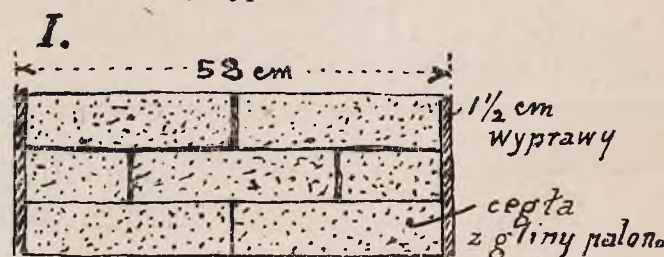
Również grubą będzie ściana taka, wykonana li tylko z materjału dobrze izolującego przed zimnem, gdyż materjały te mają niewielką wytrzymałość.

Najekonomiczniejszym zatem w budowie, będzie dom mieszkalny o szkielecie żelaznym lub żelbetowym jako konstrukcji dźwigającej z wykonaniem w odpowiedniej grubości wszystkich ścian narażonych na utratę ciepła, z materjału dobrze izolującego.

Powierzchnia zabudowana murów, będzie w tym wypadku najmniejszą, budynek będzie najlżejszy a co zatem idzie, wymagać będzie najmniejszych kosztów fundamentowania, tego koniecznego a zupełnie nieproduktywnego i straconego w budowie wydatku.

Poniżej podaję kilka kombinacyj ścian zewnętrznych, zaczynając dla porównania od:

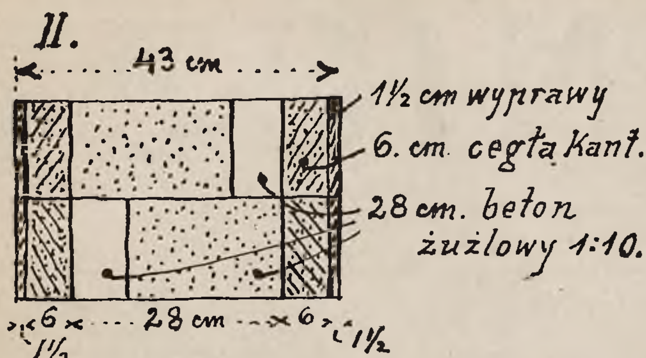
I. ściany murowanej z cegieł nowego formatu ($6 \times 13 \times 27$) z obustronną wyprawą.

$$1/k = 0.21 + \frac{2 \times 0.015}{0.60} + \frac{0.55}{0.60} = 1.17$$

t. j. utrata ciepła, k=0.85 kalorji.

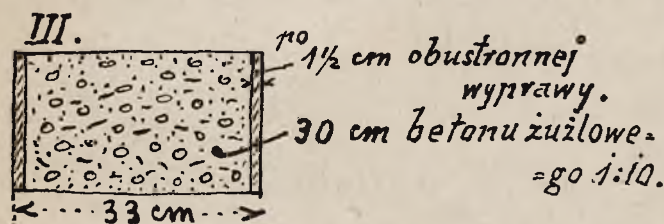
II. Ściana żużlowo-ceglana (konstr. Noworyty) przy formacie cegły $6 \times 13 \times 27$.

$$1/k=0.21+\frac{2\times0.015}{0.60}+\frac{2\times0.06}{0.60}+\frac{0.28}{0.25}=1.58$$

t. j. utrata ciepła k=0.63 kalorji.

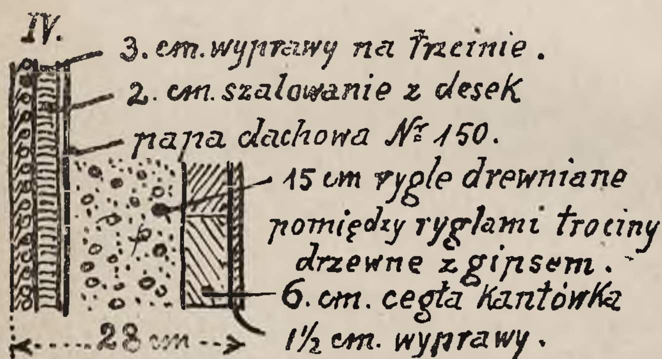
III. Ściana z betonu żużlowego z obustronną wyprawą.

$$1/k=0.21+\frac{2\times0.015}{0.60}+\frac{0.30}{0.25}=1.46$$

t. j. utrata ciepła k=0.68 kalorji.

IV. Ściana drewniana ryglówka, od zewnątrz szalowana, otrzcinowana i wyprawiona, szalowanie od wnętrza wybite papą dachową, za ryglami od wnętrza cegła kantówka z gładką zaprawą wapienną, wypełnienie pomiędzy papą dachową a cegłą kantówką z trocin na gipsie.

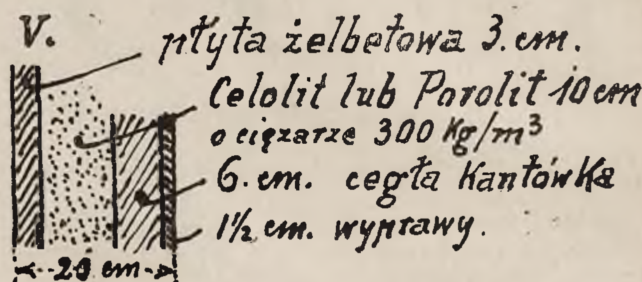

$$1/k=0.21+\frac{0.03}{0.15}+\frac{0.02}{0.15}+\frac{0.15}{0.20}+\frac{0.06}{0.60}+\frac{0.015}{0.60}+$$
$$+3\times0.05=1.56$$

t. j. utrata ciepła k=0.64 kalorji.

Kantówka ceglana z wyprawą dana od wnętrza budynku, powoduje, że ściana takiej konstrukcji jest dobrym akumulatorem ciepła.

V. Ściana termo-płytowa żelbetowa w kombinacji z kantówką ceglaną od wnętrza budynku. (Konstr. Noworyty).

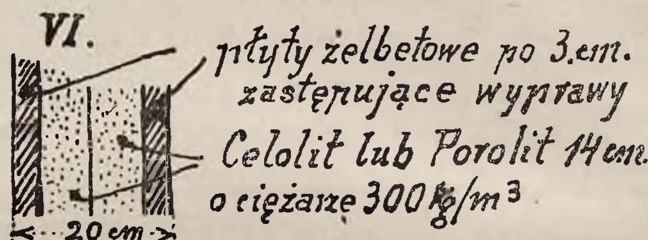

$$1/k=0.21+\frac{0.03}{1.20}+\frac{0.10}{0.06}+\frac{0.06}{0.60}+\frac{0.015}{0.60}+2\times0.05=2.11$$

t. j. utrata ciepła k=0.47 kalorji.

Konstrukcja takiej ściany zewnętrznej nadaje się szczególnie do wypełnienia ramowego szkieletu żelbetowego przy domach wielo-piętrowych, gdyż ceglana kantówka ścian zewnętrznych daje się łatwo połączyć z kantówką ścian działowych.

VI. Ściana termo-płytowa żelbetowa (patent Noworyty).

$$1/k=0.21=\frac{2\times0.03}{1.20}+\frac{2\times0.07}{0.06}+1\times0.05=2.64$$

t. j. utrata ciepła k=0.42 kalorji.

Tabela porównawcza powyższych ścian zewnętrznych.

Porównanie	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Grubość ściany w *cm.*	58	43	33	28	21	20
Ciężar 1 m^2 ściany *kg*	902	500	311	420	236	202
Utrata ciepła	0.85	0.63	0.68	0.64	0.47	0.42

Porównując powyższe kombinacje ścian zewnętrznych między sobą, dojdziemy do przekonania, że najgorszą z nich jest ściana I. ceglana z gliny palonej, jest bowiem najcięższą, najwięcej miejsca zajmuje w zabudowanej powierzchni domu, największą masę przedstawia do transportu i najgorzej izoluje przed zimnem. Ściana ceglana po wprowadzeniu zmniejszonego formatu cegieł (6×13×27) będzie niewątpliwie i najdroższą.

ŻYCIE TECHNICKIE.

ZESZYT ARCHITEKTONICZNY 1927.

Nadesłany naszej redakcji Zeszyt Architektoniczny 1927, zawierający prace szkolne studentów wydziału architektonicznego Politechniki lwowskiej, a wydany pod redakcją inż. arch. Zbigniewa Rzepeckiego i p. Józefa Rogowskiego, przynosi prawdziwą chlubę wydawcom.

Wspaniała forma zewnętrzna zeszytu oraz wysoka wartość reprodukowanych w nim prac, wykonanych pod kierunkiem profesorów Derdackiego, Klimczaka, Sadłowskiego oraz docentów pp. Bagieńskiego i Osińskiego, stwierdzają niewątpliwie wielkie umiłowanie przedmiotu, nadzwyczaj owocną działalność pedagogiczną profesorów oraz zdrowy kierunek ewolucyjnego rozwoju architektury polskiej. Rozwój ten byłby niezawodnie szybszy gdyby w programie szkolnym ograniczono, zdaniem naszem nie-

potrzebnie tak obszerne, nauczanie stylów minionych, w szczególności form architektury klasycznej. Młode, zapalne umysły studentów przesiąkają zanadto formami dawno przeżytemi, a bigos zapamiętanych szczegółów utrudnia im później przez całe życie swobodne samodzielne a wolne od przeżytków projektowanie. Z prawdziwą więc radością konstatujemy, my starzy praktycy u młodych architektów znaczne wyswobodzenie się z tych więzów. Świeżość, doskonałe odczucie proporcji i linji, cechuje wszystkie projekty „Zeszytem Architektonicznym“ objęte i rokuje ich autorom, o ile zdążą pogłębić nabyte wiadomości praktyką budowlaną, jaknajwiększe powodzenie w życiu.

Szczerze nas też cieszy coraz bardziej ujawniające się dążenie u młodych architektów do „konstruowania“ budynków pod nakazem celowości tychże, a nie, jak to było do niedawna, że projektowano przedewszystkiem szatę zewnętrzną budynku i do tej szaty naginano rozkład wnętrza zwykle ze szkodą tegoż.

Radzibyśmy też widzieć, by w parze z tem zrozumieniem nakazu przestrzegania utylitarności, szło również i zrozumienie konieczności ekonomicznego stosowania materjałów, całkowitego wyzyskania ich właściwości i należytego doboru materjałów stosownie do funkcji, jaką dany element budowlany ma spełnić.

Prace studentów architektury zamieszczone w Ich zeszycie 1927 Życia Technickiego, jak już wspomnieliśmy, stoją bez wyjątku mniej więcej na jednym a wysokim poziomie wartości i w krótkiej recenzji trudno nam wymieniać nazwiska wszystkich tak licznych młodych autorów tych prac.

„Zeszyt Architektoniczny“ 1927 r. studentów architektury Politechniki lwowskiej zasługuje na jaknajwiększe rozpowszechnienie i poparcie w kołach budowlanych. Kto zdaje sobie sprawę z tego, jak wielkiego nakładu pracy trzeba w Polsce, by pokonać wszystkie trudności technicznej i finansowej natury, związane z takiem wydawnictwem, oceni należycie wielki wysiłek studentów i da im szczere poparcie. „Architektura“ jest najpiękniejszym kwiatem „Budownictwa“ i z niego się rozwinęła, więc kochając swój zawód z miłością patrzymy jak się ten nasz kwiat rozwija i jak zakwitnie w najbliższej przyszłości wzmożonego ruchu budowlanego. Młodych zachęcamy do usilnej pracy, życząc im serdeczne „Szczęść Boże“.

Niektóre reprodukcje z „Zeszytu architektonicznego“ znane są naszym czytelnikom z okładki „Budowniczego“. Klisze otrzymaliśmy bezinteresownie z całą gotowością z Redakcji „Życia Technickiego“ za co Jej przy tej sposobności wyrażamy również serdeczne podziękowanie.

J. N.

ZAGADNIENIE UNIFIKACJI UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE.

Dokończenie.

Natomiast wprowadza się częściową „unifikację mechaniczną“, gdyż z jednej strony zcalone być mają trzy obecnie obowiązujące ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych: dwie oddziedziczone po zaborcach, obowiązujące na ziemiach b. zaborów austrjackiego i pruskiego, oraz ogólna z r. 1925 tymczasowa ustawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych na wypadek bezrobocia. Z drugiej strony zostanie dokonane połączenie ustawy z r. 1920 o ubezpieczeniu na wypadek choroby, austr. ustawy o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków przy pracy oraz będącego w mocy w b. zaborze pruskiem kodeksu ubezpieczeniowego niemieckiego. Projektowana ustawa nie przeprowadza, jak widać z powyższego, podziału na dwie wielkie grupy przepisów: dotyczących pracowników umysłowych i pracowników fizycznych. Ustawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych nie obejmuje ubezpieczenia na wypadek choroby, której dla tej kategorji pracowników normować będzie ogólna ustawa łącznie z ubezpieczeniem pracowników fizycznych. Również ci ostatni będą ubezpieczeni na wypadek bezrobocia nadal według ustawy specjalnej z r. 1924. Wreszcie pracownicy państwowi i instytucyj publicznych nie będą podlegać omawianym przepisom.

Nie będzie też przeprowadzona całkowita „unifikacja organiczna“. Wynika to nie tylko z faktu, iż trzy różne ustawy będą stosowane. Najbliższem tej unifikacji będzie ubezpieczenie pracowników umysłowych, gdyż jedna organizacja przeprowadzać będzie wszystkie rodzaje ubezpieczeń, z wyjątkiem ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i kosztów pogrzebu, które znajdą się we wspólnej organizacji z ubezpieczeniem pracowników fizycznych. Najmniej zaś „zunifikowane“ pod tym względem będzie ubezpieczenie robotników, gdyż przeprowadzać je będą trzy odrębne organizacje: obecny Fundusz Bezrobocia dokonywać będzie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia; Kasy Ubezpieczeń Społecznych (które powstaną z obecnych Kas Chorych), zajmą się ubezpieczeniem na wypadek choroby, macierzystwa i kosztów pogrzebu (dla pracowników umysłowych i fizycznych); wreszcie przyszłe Zakłady Ubezpieczeń, przyjmując klasyfikację prof. Cohen'a, obejmą ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków, inwalidztwa (wraz ze ślepotą), starości, wdowieństwa i sieroctwa, a więc zakresem ryzyk podobne będą do zakładów ubezpieczenia pracowników umysłowych. Natomiast przeprowadzona ma być według terminologji dr. Pribrama pewna koordynacja czynności: Kasy Ubezpieczeń Społecznych (obecne Kasy Chorych) przeprowadzać będą mogły dla wszystkich rodzajów ubezpieczeń, a będą musiały dla ryzyk objętych rozporządzeniem o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby oraz o ubezpieczeniu robotników na wypadek niezdolności do zarobkowania, a ich rodzin na wypadek śmierci ubezpieczonego, szereg czynności, jak pociąganie do obowiązku ubezpieczenia; wymiar, inkaso i egzekucję składek; kontrolę pracodawców i ubezpieczonych [1]); wreszcie wypłatę świadczeń w gotowiźnie i udzielanie świadczeń w naturze (lecznictwo). Szereg powstałych czynności, związanych z ubezpieczeniem, a więc przyznawanie prawa i wymiar świadczeń, administracja funduszami i majątkiem i t. p. usprawiedliwiają tworzenie instytucyj specjalnych (fundusz Bezrobocia, Zakłady Ubezpieczeń Społecznych).

Całkowita koordynacja czynności mieć będzie miejsce w łonie wyżej wymienionych ubezpieczalni, w których jedne i te same organy spełniać będą funkcje dla rozmaitych rodzajów ryzyk. objętych ich działaniem.

Pełna unifikacja w rozumieniu prof. Krzeczkowskiego, przeprowadzona nie będzie. Śladów częściowej takiej unifikacji dopatrzeć się możemy w przypadku przyjęcia dość dowolnej klasyfikacji ryzyk prof. Cohen'a, gdyż choroby zawodowe traktowane będą jako nieszczęśliwe wypadki, zaś ślepota i nieszczęśliwe wypadki niezwiązane z pracą jako inwalidztwo. Proponowane przez prof. Cohen'a ubezpieczenie od ojcowstwa nie będzie przedmiotem ubezpieczeń społecznych, podobnie jak w innych państwach. Zaznaczyć wreszcie należy, iż zgodnie z opinjami wymienionych teoretyków, cząstkowo przeprowadzana unifikacja, czy też koordynacja, nie jest równoznaczną z centralizacją,

[1]) Kontrolę ubezpieczonych na wypadek bezrobocia przeprowadzać będą nadal Państwowe Urzędy Pośrednictwa Pracy.

*

z wyjątkiem Funduszu Bezrobocia, który nadal pozostaje zcentralizowany, gdyż przewidziany jest podział terytorjalny, tj. iż określone okręgi administracyjne posiadać będą swoje autonomiczne Kasy i Zakłady Ubezpieczeń. Rodzajem centralizacji będzie jedynie wyrównywanie wpływów i wypłat pomiędzy Zakładami Ubezpieczeń, co dokonywać ma Ogólno-Państwowy Związek Zakładów Ubezpieczeń. Natomiast, wbrew głosom wymienianych teoretyków, przewidziany jest monopol ubezpieczeniowy, wyrażający się w obowiązku ubezpieczenia w mających powstać instytucjach publicznych, a tem samem w niemożności tworzenia instytucyj ubezpieczeniowych o charakterze prywatno-prawnym: przy związkach zawodowych wzajemnych i t. p., jak to jest np. w Anglji i Francji.

Jak z powyższego widać, reforma przeprowadzana polegać będzie głównie na rozciągnięciu istniejących obecnie w b. zaborze pruskim rodzajów ubezpieczeń na resztę terenu Rzeczypospolitej i tem samem wprowadzi nas w nieliczne grono państw, które posiadają całkowity, wykończony system ubezpieczeń społecznych; staniemy więc jedynie na równi z Niemcami, Austrją i Rosją, gdyż Anglja nie posiada ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, Czechy zaś na wypadek bezrobocia.

Przy rozpatrywaniu całości projektów, dotyczących reformy ubezpieczeń społecznych, uderza brak jednolitej linji przewodniej — wdrowadza się raczej szereg, wynikających z najrozmaitszych przyczyn, reform, któ-e posiadają zaledwie pozory pewnej całości.

Wyłączenie z pod działania omawianych przepisów pracowników państwowych i komunalnych wynika ze względów budżetowych, ale tem samem stwierdza się iż reforma będzie ciążyła na budżetach objętych nią organizmów gospodarczych i to w tym stopniu, iż zachodzi potrzeba ochrony tych budżetów, nad któremi Rząd ma powierzoną bezpośrednią pieczę. Mamy więc tu do czynienia z ciekawym zjawiskiem dokonywania eksperymentów socjalnych na całości gospodarstwa, a chronienia przed niemi tych właśnie cząstek, które, jako związane bezpośrednio z państwem, podlegać mogą najściślejszej kontroli, jednocześnie mogą być najskuteczniej ochronione przed ryzykiem nieudanego eksperymentu, a więc najwięcej się nadają i gdzieindziej najczęściej służyły za teren doświadczeń. Fakt ten nasuwa wątpliwości co do wartości całej reformy, przed którą strzeże się tak skwapliwie państwo w stosunku do swych organów i przedsięwzięć.

Wyłączenie w specjalną grupę ubezpieczeń pracowników umysłowych, zapowiedziane jako czasowe, znajduje przyczynę w wyraźnych pod tym względem życzeniach ubezpieczonych pracowników umysłowych, które znowu znajduje swe źródło w znacznym u nas rozszczepieniu poziomu kulturalnego mas pracujących. Jednak obserwuje się tu niedociągnięcie w ten sposób wytkniętej linji, gdyż ciż sami pracownicy umysłowi, ubezpieczeni w specjalnej własnej instytucji i według specjalnych przepisów na wypadek bezrobocia, inwalidztwa, starości i śmierci, włączeni zostają do wspólnej instytucji ubezpieczeniowej i wspólnych przepisów prawnych właśnie przy ubezpieczeniu na wypadek choroby (łącznie z macierzyństwem i kosztami pogrzebu), w którym to przypadku różnice poziomu kultury daleko większą rolę odgrywać muszą. Ale już poprzednio w momencie, gdy społeczeństwo zajęte było zasadniczemi zagadnieniami bytu państwowego, gdy inne zagadnienia wraz z kwestją ubezpieczeń społecznych siłą rzeczy zepchnięte być musiały na plan najdalszy w opinji publicznej, wtłoczono razem w jeden organizm i w jedne przepisy, dotyczące ubezpieczenia chorobowego, pracowników umysłowych i fizycznych. Dziś więc uchyla się z pod reformy ten stan rzeczy, dla względów czysto utylitarnych — pracownik umysłowy jest lepszym płatnikiem niż fizyczny, zaś w mniejszym stopniu korzysta ze świadczeń nie dostosowanych do jego poziomu kulturalnego, — i przechodzi się do porządku nad w innym przypadku uznanemi za słuszne, życzyniami zainteresowanych.

Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia pracowników fizycznych nie jest objęte reformą. Jako motyw wyłączenia przytaczany jest z jednej strony fakt, iż ubezpieczenie to jest jednolicie uregulowane na całym terenia Rzeczypospolitej ustawą z r. 1924, z drugiej zaś strony stwierdza się [1]), że „ryzyka oparte na życiu ludzkiem są odmienne co do swej natury od ryzyka braku pracy, które jest ryzykiem gospodarczem. Kalkulacja finansowa ubezpieczeń życiowych na wypadek śmierci, niezdolności do zarobkowania, choroby jest oparta na od dawna ugruntowanych podstawach asekuracyjno-technicznych, czego nie można powiedzieć o ubezpieczeniu na wypadek braku pracy, ubezpieczeniu nawskroś nowożytnem i nie posiadającem dokładnie wypracowanych metod kalkulacji technicznej.

Połączenie więc tego ryzyka z ryzykiem życiowem w jednem ubezpieczeniu mogłoby grozić zachwianiem podstaw tego ostatniego. Motywy te są dość przekonywujące, nie znalazły jednak zastosowania w ubezpieczeniu pracowników umysłowych, gdzie pomimo stwierdzonej oficjalnie groźby zachwiania podstaw ubezpieczenia życiowego, włączono ubezpieczenie na wypadek bezrobocia.

Dwojakie motywy mogą tu mieć miejsce: składka przewidziana na ubezpieczenie pracowników umysłowych na wypadek bezrobocia jest skalkulowana niezmiernie wysoko (2% od płacy ustawowej), co nastąpiło zapewne na skutek wspomnianych braków metod kalkulacyjnych. Podobna składka pobierana obecnie na ten cel pozwoliła Funduszowi Bezrobocia w ciągu 1½ roku zebrać trzykrotnie wyższe rezerwy, niż ich wymaga ustwa (4.700.000 zł. zamiast 1.500.000 zł.),

Składka ta więc, utrzymywana, pomimo poczynionych doświadczeń, na tej samej wysokości, stanowić będzie rezerwę dodatkową, która może być motywem włączenia tej kategorji ubezpieczeń. Z drugiej strony istnieje pewien specjalny podział w łonie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej — Fundusz Bezrobocia, pomimo że jest ubezpieczeniem, nie podlega Departamentowi Ubezpieczeń. Może więc motywy „kompetencyjne“ przeważyły szalę na korzyść wyodrębnienia ubezpieczenia robotników na wypadek bezrobocia.

Gdy powyżej przytaczane motywy posiadają charakter czysto utylitarny, to tylko motyw teoretyczny, zastosowanie doktryny dr. Pribrama „koordynacji“ czy też określonej przez prof. Krzeczkowskiego „unifikacji organicznej“ spowodował powierzenie Kasom Ubezpieczeń Społecznych (dzisiejszym Kasom Chorych) szeregu zasadniczych czynności administracyjnych, pomimo, iż względy praktyczne, tak w innych przypadkach decydujące, nakazywałyby największą pod tym względem ostrożność. Wiadomem jest bowiem, iż Kasy Chorych przez okres 6-ciu lat swego istnienia wykazały się wyjątkowem brakiem sprawności administracyjnej i nic za tem nie przemawia, aby po dokonaniu zamierzonych reform sprawność tę osiągnęły. W tym przypadku względy praktyczne ustąpiły doktrynie.

M. Jastrzębowski.

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z 7 grudnia 1927 r., zawierające **przepisy wykonawcze** do rozp. Prez. R. P. P. z 7 czerwca 1927 o **prawie przemysłowem**, dotyczy postanowień o cudzoziemcach, o zastępcach w przemyśle i rzemiośle, zatwierdzaniu projektów zakładów przemysłowych,

[1]) Patrz motywy do projektu ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby oraz o ubezpieczeniu robotników na wypadek niezdolności do zarobkowania a ich rodzin na wypadek śmierci ubezpieczonego, str. 94.

zmian w urządzeniu zakładów przemysłowych, okręgów i taryf kominiarskich, wykonywaniu przemysłu okrężnego, statutów korporacji i cechów, stosowania statutów dotychczasowych w okresie przejściowym, kas zapomogowych, władz przemysłowych I inst., terminatorów, izb rzemieślniczych, komisji egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich, nauki w przemyśle rzemieślniczym, budżetów izb rzemieślniczych, zamknięcia i zatwierdzenia rachunków, postępowania odwoławczego.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z 9 grudnia 1927, zawierające postanowienia dotyczące sposobu wykazywania umiejętności zawodowej do prowadzenia przemysłów koncesjonowanych: instalacji wodociągowych, gazowych, elektrycznych, kominiarstwa, wyrobów wybuchowych, amunicji i sprzedaży tychże, wyrobu broni siecznej, palnej i ich sprzedaży, wreszcie do prowadzenia przedsiębiorstwa trudniącego się dochodzeniem roszczeń powstających z umowy o przewóz towarów do zarządów kolejowych i innych zakładów przewozowych.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z dnia 30 listopada 1927 r. o utworzeniu izb przemysłowo-handlowych, wyznaczeniu ich siedzib i okręgów.

Na podstawie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 591) zarządzam, co następuje:

§ 1. Na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem województwa śląskiego, ustanawia się dziesięć izb przemysłowo-handlowych z siedzibami: w Warszawie, Łodzi, Sosnowcu, Lublinie, Lwowie, Krakowie, Poznaniu, Bydgoszczy, Grudziądzu i Wilnie.

§ 2. Okręgi izb przem.-handl., wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, obejmują obszary następujące:

1. Izba przem.-handl. w Warszawie — m. stoł. Warszawę i województwo warszawskie.

2. Izba przem.-handl. w Łodzi — wojew. łódzkie.

3. Izba przem.-handl. w Sosnowcu — woj. kieleckie.

4. Izba przem.-handl. w Lublinie — województwa: lubelskie i wołyńskie.

5. Izba przem.-handl. we Lwowie — następujące powiaty województwa lwowskiego: bóbrski, brzozowski, dobromilski, drohobycki, gródecko-jagielloński, jarosławski, jaworowski, liski, lubaczowski, lwowski, mościski, przemyski, rawski, rudecki, samborski, sanocki, sokalski, starosamborski, żółkiewski, oraz województwa: tarnopolskie i stanisławowskie.

6. Izba przem.-handl. w Krakowie — wojew. krakowskie oraz następujące powiaty wojew. lwowskiego: kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, niski, przeworski, rzeszowski, strzyżowski i tarnobrzeski.

7. Izba przem.-handl. w Poznaniu — następujące pow. woj. poznańskiego: gostyński grodziski, jarociński, kępiński, kościański, koźmiński, krotoszyński, leszczyński, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, odolanowski, ostrowski, ostrzeszowski, pleszewski, poznański, rawicki, szamotulski, śmigielski, śremski, średzki, wolsztyński i wrzesiński.

8. Izba przem.-handl. w Bydgoszczy — następujące pow. woj. poznańskiego: bydgoski, chodziecki, czarnkowski, gnieźnieński, inowrocławski, mogilneński, strzeliński, szubiński, wągrowiecki, wyrzyski i żniński.

9. Izba przem.-handl. w Grudziądzu — woj. pomorskie.

10. Izba przem.-handl. w Wilnie — województwa: wileńskie, nowogródzkie, poleskie i białostockie.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1927 r., przedłużające moc obowiązującą przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych.

Na podstawie art. 18 ustawy z dnia 28 października 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 120, poz. 863) o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650) zarządza się co następuje:

§ 1. Moc obowiązującą zawartych w ustawie z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz 650) w brzmieniu ustawy z dnia 28 października 1925 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 120, poz. 863) przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych, przedłuża się do dnia 1 lipca 1928 r. z tem zastrzeżeniem, że działanie niniejszego rozporządzenia ustaje na poszczególnych terenach Rzeczypospolitej, względnie w odniesieniu do poszczególnych kategoryj pracowników umysłowych z chwilą rozciągnięcia na nie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 3 grudnia 1927.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z dnia 12 grudnia 1927 o ustanowieniu izb rzemieślniczych, wyznaczeniu ich siedzib i okręgów. Na podstawie art. 168 i 169 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. N. 53, poz. 468) zarządzam co następuje:

§ 1. Na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem województwa śląskiego, ustanawia się siedmnaście izb rzemieślniczych z siedzibami: w Warszawie, Włocławku, Łodzi, Kielcach, Białymstoku, Lublinie, Krakowie, Lwowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Poznaniu, Bydgoszczy, Grudziądzu, Wilnie, Nowogródku, Brześciu n/Bugiem i Łucku.

§ 2. Okręgi izb rzemieślniczych wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, obejmują obszary następujące:

1. Izba rzemieślnicza w Warszawie, m. st. Warszawę, 2. I. przem. we Włocławku — województwo warszawskie, 3. I. rzem. w Łodzi — woj. łódzkie, 4. I. rzem. w Kielcach — woj. kieleckie, 5. I. rzem. w Białymstoku — woj. białostockie, 6. I. rzem. w Lublinie — woj. lubelskie, 7. I. rzem. w Krakowie — woj. krakowskie, 8. I. rzem. we Lwowie — woj. lwowskie, 9. I. rzem. w Stanisławowie — woj. stanisławowskie, 10. I. rzem. w Tarnopolu — woj. tarnopolskie, 11. I. rzem. w Poznaniu — następujące powiaty woj. poznańskiego: gostyński, grodziski, jarociński, kępiński, kościański, koźmiński, krotoszyński, leszczyński, międzychodzki, nowotomyski, obornicki, odolanowski, ostrowski, ostrzeszowski, pleszewski, poznański, rawicki, szamotulski, śmigielski, śremski, średzki, wolsztyński i wrzesiński, 12. I. rzem. w Bydgoszczy — następujące pow. woj. poznańskiego: bydgoski, chodziecki, czarnkowski, gnieźnieński, inowrocławski, mogilneński. strzeliński, szubiński, wągrowiecki, wyrzyski i żniński, 13. I. rzem. w Grudziądzu — woj. pomorskie, 14. I. rzem. w Wilnie — woj. wileńskie, 15. I. rzem. w Nowogródku — woj. nowogrodzkie, 16. I. rzem. w Brześciu n/Bugiem — woj poleskie, 17. I. rzem. w Łucku — woj. wołyńskie.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z dnia 12 grudnia 1927 r. o ustanowieniu tymczasowych komisyj egzaminacyjnych czeladniczych przy władzach przemysłowych II-giej instancji na terenie m. st. Warszawy, oraz województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, lwowskiego i krakowskiego. Na podstawie art. 157 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 468) zarządzam co następuje:

Do dnia utworzenia komisyj egzaminacyjnych czeladniczych przez izby rzemieślnicze na terenie m. st. Warszawy oraz województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, lwowskiego i krakowskiego, ustanawia się przy władzach przemysłowych II-ej instancji tymczasowe komisje egzaminacyjne czeladnicze, z nadaniem im prawa wydawania świadectw złożenia egzaminu na czeladnika...

...Egzamin składa się z dwu części: 1. z wykonania pracy czeladniczej, która nie może trwać dłużej niż 3 dni robocze i 2. z egzaminu ustnego teoretycznego, który nie powinien trwać dłużej niż 2 godziny...

Bliższych szczegółów zasięgnąć można u właściwych władz przemysłowych II-ej instancji.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Min. Przem. i Handlu z dnia 14 grudnia 1927 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych uważać należy za dowód uzdolnienia zawodowego do samoistnego prowadzenia rzemiosła.

Na podstawie art. 145 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) zarządza się co następuje:

§ 1. Za dowód uzdolnienia zawodowego do samoistnego prowadzenia rzemiosła uważa się świadectwo ukończenia następujących szkół technicznych, szkół mistrzów (majstrów) oraz szkół sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego w połączeniu ze świadectwami co najmniej trzyletniej praktyki zawodowej w danem rzemiośle.

...II. Szkół technicznych (budowlanych) oraz szkół majstrów budowlanych dla rzemiosł: blacharstwa, ciesielstwa, dekarstwa, studniarstwa, zduństwa i murarstwa: 1. Państwowej Szkoły Budownictwa w Warszawie — Wydział Budowlany, 2. Państwowej Szkoły Budownictwa w Poznaniu — Wydział Budowlany, 3. Państwowej Szkoły Przemysłowej w Krakowie — Wydział Budowlany, 4. Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu, 5. Państwowej Szkoły Budownictwa w Lesznie, przy Państwowej Szkole Przemysłowo - Handlowej, 6. Państwowej Szkoły Technicznej w Wilnie — Wydział Budowlany, 7. Szkoły Budownictwa Zw. Samodz. Polsk. Budowniczych w Katowicach, 8. Państwowej Szkoły Majstrow Budowlanych przy Państwowej Szkole Budownictwa w Warszawie, 9. Państwowej Szkoły Majstrów Budowlanych przy Państwowej Szkole Przemysłowej w Krakowie, 10. Państwowej Szkoły Majstrów Budowlanych przy Państwowej Szkole Przemysłowej we Lwowie, 11. Państwowej Szkoły Majstrów Budowlanych przy Państwowej Szkole Budownictwa w Jarosławiu.

...§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozp. Min. Przem. i Handlu z dnia 14 grudnia 1927 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych uważać należy za dowód odpowiedniej kwalifikacji do kierowania praktycznem kształceniem terminatorów.

Na podstawie art. 150 rozp. Prez. R. P. P. z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) zarządza się co następuje:

§ 1. Za dowód odpowiedniej kwalifikacji do kierowania praktycznem kształceniem terminatorów uważa się świadectwo ukończenia następujących szkół technicznych, szkół mistrzów (majstrów) oraz szkół sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego, przy stwierdzeniu conajmniej trzyletniego samoistnego prowadzenia danego rzemiosła:

...II. Szkół technicznych (budowlanych) oraz szkół majstrów budowlanych dla rzemiosł: (tych samych jak wyżej dowód uzdolnienia zawodowego do samodzielnego prowadzenia rzemiosła).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 grudnia 1927 r. o wykonaniu rozp. Prez. R. P. P. z d. 24 listopada 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911 z r. 1927).

W objaśnieniach, jakie niżej podajemy, używamy terminu „artykuł“ przy powoływaniu się na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106 z r. 1927, poz. 911), oraz terminu „paragraf“ (§) przy powoływaniu się na Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 grudnia 1927 r. o wykonaniu rozporządzenia Prez. Rzeczyposp. z d. 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 118 z r. 1927, poz. 1016).

1. Całkowite wprowadzenie ubezpieczenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane zostało na podstawie ustępu 1 art. 168 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej i dotyczy całego terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich kategoryj osób podlegających ubezpieczeniu, oraz obu działów ubezpieczeń (emerytalne i od bezrobocia).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej nie zawiera wyraźnego przepisu, wskazującego zakres działania ubezpieczenia. Pomimo to Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej oraz Zakład Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych uważa, iż z dniem 1 stycznia 1928 r. przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. zostały rozciągnięte na całe terytorjum Rzeczypospolitej i na wszystkie kategorje pracowników umysłowych.

Z dniem 1 stycznia 1928 r. ustaje zatem działanie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 958), przedłużającego moc obowiązującą przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych. W konsekwencji z dniem 1 stycznia 1928 r. ustaje obowiązek opłacania składek do Funduszu Bezrobocia za pracowników umysłowych, którzy zostają ubezpieczeni w myśl przepisów nowego rozporządzenia z dnia 24 listopada 1927 r.

A więc składka za grudzień 1927 r., płatna do 20 stycznia 1928 r., ma być wymierzona w wysokości dotychczasowej ($2^1/_2$%), i wpłacona jak dotychczas, do Funduszu Bezrobocia; składka zaś za styczeń 1928 r., płatna do 10 lutego r. b., ma być wymierzona według nowych przepisów (2%) i wpłacona do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

2. Zakłady Ubezpieczeń.

Dla wykonywania ubezpieczenia pracowników umysłowych tworzy się następujące zakłady:

1. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Warszawie, obejmujący pod względem terytorjalnym obszar m. st. Warszawy i województw: warszawskiego, łódzkiego, części kieleckiego (bez powiatów: będzińskiego, zawierciańskiego i olkuskiego), lubelskiego, białostockiego, wileńskiego, nowogrodzkiego i poleskiego, (adres jeszcze nie ustalony).

2. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych we Lwowie, obejmuj. pod względem terytorjalnym obszar województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i wołyńskiego (zastępczo pełni funkcje: Zakład Pensyjny dla Funkcjonarjuszów we Lwowie).

3. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu, obejmujący pod względem terytorjalnym obszar województw: poznańskiego i pomorskiego (zastępczo pełni nfunkcje: Zakład Ubezpieczenia Urzędników Prywatnych w Pozaniu).

4. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Królewskiej Hucie, obejmujący pod względem terytorjalnym obszar województwa śląskiego oraz powiatów:

będzińskiego, zawierciańskiego i olkuskiego województwa kieleckiego (zastępczo pełni funkcje: Zakład Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych w Królewskiej Hucie).

Istniejące w b. zaborach pruskim i austrjackim zakłady ubezpieczenia pracowników umysłowych pełnią tymczasowo funkcje zakładów ubezpieczenia, które zostaną utworzone na podstawie przepisów Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 grudnia 1927 r. Zakłady te posiadają już ewidencję podlegających ubezpieczeniu pracowników i dlatego na terytorjum b. zaboru austrjackiego i pruskiego nowe zgłoszenia nie będą dokonywane.

3. Obowiązek i termin pierwszego zgłoszenia.

Natomiast w b. zaborze rosyjskim, gdzie ubezpieczenie emerytalne dotychczas nie istniało, winno nastąpić zgłoszenie podlegających ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

W myśl rozporządzenia wykonawczego z dnia 22/XII. 1927 r. (§ 19) pierwsze zgłoszenia pracowników umysłowych do ubezpieczenia na obszarze m. st. Warszawy i województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, wileńskiego i nowogródzkiego winny być dokonane do dnia 20 stycznia 1928 r. na formularzach Nr. 1 (wzór da Zakład) za pośrednictwem Kas Chorych, w których ubezpieczeni są pracownicy, załączając kopję zgłoszenia, przeznaczoną dla Kasy chorych. Formularze zgłoszenia winny być do nabycia po cenie kosztu w biurze Zakładu Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych i we wszystkich Kasach Chorych, mających siedzibę na obszarze działania zakładu. (O ile nam wiadomo, Kasy Chorych jeszcze tych formularzy nie posiadają; biura Zakładu Ubezpieczeń w Warszawie również jeszcze nie zostały uruchomione). Pracodawca może jednak użyć własnych formularzy, sporządzonych według wzorów, załączonych do rozporządzenia (Dz. U R. P. Nr. 118, str. 1697).

4. Sposób dokonywania zgłoszeń.

Przy dokonywaniu pierwszego zgłoszenia należy podać w rubryce 12 (form. Nr. 1 do nabycia w Zakładzie Ubez.) wysokość policzalnego wynagrodzenia. Do wynagrodzenia, podlegającego zaliczeniu do ubezpieczenia zgodnie z art. 11, należy prócz miesięcznej stałej płacy w gotówce, także udział w zyskach, wynagrodzenie w naturze i wszelkie inne wynagrodzenia, które ubezpieczony otrzymuje na podstawie przepisów prawnych, umowy lub zwyczaju, zamiast płacy lub obok niej.

a) Stałe wynagrodzenie w gotówce.

Za wynagrodzenie miesięczne przyjmuje się przy dziennej wypłacie dwudziestopięciokrotne wynagrodzenie dzienne, przy wypłacie zaś tygodniowej czterokrotne wynagrodzenie tygodniowe. Wynagrodzenie, pobierane w całości lub w pewnej jego części w dłuższych niż jeden miesiąc odstępach czasu, oblicza się w odpowiednim stosunku miesięcznym.

b) Wynagrodzenie w naturze.

Rubryka 12 p. b. zgłoszenia (form. Nr. 1) może być wypełniona po ogłoszeniu wartości wynagrodzenia w naturze, co dotychczas nie nastąpiło. Wobec tego należy w rubryce 15 zgłoszenia (Uwagi) wymienić udzielane pracownikowi wynagrodzenie w naturze (mieszkanie, światło, opał, utrzymanie i t. p.), nie podając ich wartości. Zakład ubezpieczeń na podstawie tych informacyj sam wypełni rubrykę 12.

c) Wynagrodzenia zmienne.

Wynagrodzenia zmienne (tantjema, prowizja, godziny pobiurowe, gratyfikacje i t. p.) obliczać należy w pierwszym okresie rozrachunkowym w umówionej między pracodawcą a pracownikiem lub określonej zgodnie przez pracodawcę i pracownika miesięcznej kwocie minimalnej. W razie niemożności podania umówionej lub zgodnie określonej przez pracodawcę i pracownika przypuszczalnej kwoty minimalnej, należy w pierwszem zgłoszeniu podać tylko stałe wynagrodzenie, pomijając wynagrodzenie zmienne.

Rubrykę, dotyczącą wynagrodzenia zmiennego, należy uzupełnić po dokonaniu rozrachunku z pracownikiem.

Przykład. Pracownik ma otrzymywać prowizję. Minimum prowizji określono na 10% wynagrodzenia. Pracownik pobiera stałej pensji 400 zł. W pierwszem zgłoszeniu określono zgodnie przypuszczalną kwotę minimalną zmiennego wynagrodzenia na 40 zł. Po dokonaniu obrachunku okazało się, że pracownik otrzymał prowizję 56 zł. Należy zatem tę sumę podać jako wynagrodzenie zmienne w następnym okresie rozrachunkowym (jeśli wynagrodzenie zmienne jest płacone miesięcznie — w następnym miesiącu, jeśli kwartalnie lub rocznie — w miesięcznej stosunkowej części kwoty, otrzymanej w poprzednim okresie rozrachunkowym od tego samego pracodawcy). W razie nie podania wysokości wynagrodzenia zmiennego w pierwszem zgłoszeniu należy w następnym okresie podać właściwą kwotę, otrzymaną w ostatnim okresie (w danym przykładzie — 56 zł.).

Rubryka 14 dotyczy pracowników, którzy poprzednio pracowali w Małopolsce i Wielkopolsce lub na Górnym Śląsku.

Wzory zgłoszeń nie posiadają odcinka dla potwierdzenia ich odbioru przez Kasę Chorych. Wobec tego przy składaniu zgłoszeń należy żądać pokwitowania ze wskazaniem daty zgłoszenia i przynajmniej liczby uskutecznionych jednorazowo zgłoszeń. Przy przesyłaniu zgłoszeń pocztą należy uskutecznić to listem poleconym i załączyć specyfikację zgłoszeń z zaznaczeniem, iż brak reklamacji firma uważać będzie za potwierdzenie odbioru. Kopja specyfikacji i kwit pocztowy będą wtedy dowodem zgłoszenia.

W wyżej wymieniony sposób zgłosić należy wszystkie osoby, które w myśl poniżej objaśnionych przepisów podlegają obowiązkowi ubezpieczenia i co do których nie wystąpiono o zwolnienie z obowiązku ubezpieczenia.

5. Osoby, podlegające ubezpieczeniu.

Przypominamy, że zgodnie z brzmieniem art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, obowiązkowi ubezpieczenia podlegają pracownicy umysłowi bez różnicy płci, zatrudnienia osób fizycznych lub prawnych prawa prywatnego lub publicznego (bez względu na czas trwania zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia), którzy ukończyli 16 lat życia i którzy w chwili objęcia zatrudnienia, usprawiedliwiającego ubezpieczenie, nie przekroczyli 60 lat życia, względnie, którzy przekroczyli 60 lat życia, ale przed osiągnięciem powyższego wieku byli ubezpieczeni, o ile odnośne miesiące składkowe podlegają zaliczeniu do ubezpieczenia (art. 113, 118, 120, 145, 147, 154 i 155).

Pracownicy umysłowi, którzy w dniu 1 stycznia 1928 r. nie ukończyli 16 lat życia, bezwarunkowo nie podlegają obowiązkowi zgłoszenia. Zgłosić ich należy po dniu ukończenia 16 lat życia.

W chwili wejścia w życie rozporządzenia przepis wyłączający z obowiązku ubezpieczenia pracowników, którzy ukończyli 60 lat życia, nie działa. Wiek ten przesunięty jest w przepisach przejściowych (art. 161) do lat 65. Nie należy zatem zgłaszać tych pracowników, którzy przed dniem 1 stycznia 1928 r. ukończyli 65 lat życia, o ile pracownikom tym nie zostają zaliczone miesiące składkowe z lat poprzedniego ubezpieczenia przymusowego głównie w Małopolsce, Wielkopolsce lub na Górnym Śląsku zgodnie z przepisami art. 113, 118, 120, 145, 147, 154 i 155.

Ze względu na zawiłość przepisów, dotyczących zaliczania miesięcy składkowych tej nielicznej kategorji pracowników i nie wydania dotąd przepisów wykonawczych,

*

należy w każdym poszczególnym przypadku zasięgnąć informacyj.

Za pracowników umysłowych w rozumieniu rozporządzenia uważa się (art. 3):

1. osoby, spełniające czynności administracyjne i nadzorcze, jako to: zarządców i kierowników wszelkich przedsiębiorstw i zakładów, gospodarstw rolnych i leśnych lub połączonych z niemi przedsiębiorstw, inżynierów, techników konstruktorów, sztygarów, kontrolerów, oficjalistów rolnych i leśnych, majstrów lub równorzędnych z nimi pracowników, którzy kierują technicznie pracą w zakładzie lub jego oddziałach i są za całość tej pracy odpowiedzialni i t. p.;

2. osoby, uprawiające sztuki wyzwolone, bez względu na wartość artystyczną wytwórczości (malarze, rzeźbiarze, śpiewacy, muzycy i t. p.);

3. artystyczny personel teatrów, orkiestr, wytwórni filmowych, stacyj nadawczych radjowych oraz doradców literackich i muzycznych;

4. dziennikarzy;

5. personel lekarski, dentystyczny, weterynaryjny, oraz wykwalifikowany pomocniczy personel lekarski, dentystyczny i weterynaryjny;

6. osoby, spełniające czynności biurowe i kancelaryjne, oraz czynności rachunkowe, rysunkowe i kalkulacyjne;

7. telefonistów i telegrafistów;

8. farmaceutów, drogistów, kasjerów, dysponentów, sprzedawców podróżujących, akwizytorów;

9. sprzedawców i ekspedjentów sklepowych i księgarskich, o ile ukończyli sześć klas szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej lub prywatnej z prawami szkół państwowych albo szkołę średnią zawodową albo, o ile ukończyli zawodową szkołę dokształcającą i odbyli praktykę, której warunki określi w drodze rozporządzenia Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, z uwzględnieniem stosunków lokalnych i zawodowych [1]);

10. nauczycieli i wychowawców;

11. kapitanów, oficerów pokładowych i maszynowych zarządców i asystentów zarządu polskich statków morskich lub rzecznych, jako też osoby, spełniające czynności, połączone z zajmowaniem równorzędnego lub wyższego stanowiska.

Określenie powyższe, jak widać, jest bardzo zbliżone do określenia, stosowanego do pracowników umysłowych w przepisach o urlopach, tak, że za podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia uważać naogół można pracownika, któremu przysługuje prawo miesięcznego urlopu. Wszyscy pracownicy umysłowi, którzy dotychczas podlegali ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia, podlegają zgłoszeniu do nowego Zakładu.

6. Zwolnieni od ubezpieczenia z mocy ustawy.

Poza pracownikami poniżej 16 lat i starszymi ponad 65 lat (względnie 60) (patrz wyżej p. 5) oraz pracownikami państwowymi i przedsiębiorstw państwowych, komunalnymi i przedsiębiorstw komunalnych, art. 5 ustawy wyłącza od obowiązku ubezpieczenia pracowników prywatnych zakładów pracy, którzy:

a) są niezdolni do wykonywania swego zawodu (inwalidzi) w zrozumieniu art. 22 ust. 2 i 3;

b) otrzymują z jakiegokolwiek tytułu zaopatrzenie (pensje, renty, emerytury i t. p.) conajmniej w wysokości 40% pierwszego wynagrodzenia służbowego, jakie te osoby otrzymały na posadzie objętej po przyznaniu im zaopatrzenia (emeryci);

c) osoby, których czynności, uzasadniające obowiązek ubezpieczenia (patrz wyżej p. 5), stanowią zajęcie uboczne, przynoszące dochód niższy niż inne stałe czynności zarobkowe, nieuzasadniające obowiązku ubezpieczenia. (Np. adwokaci, radcowie prawni i inni i t. p.);

d) uczniowie szkół średnich ogólnokształcących, państwowych szkół zawodowych, oraz zakładów, uznanych za równorzędne, w czasie studjów w tych zakładach. Rozporządzenie, określające te ostatnie zakłady, jeszcze nie jest wydane. (Dotyczyć to będzie głównie praktykantów).

7. Zwolnieni od ubezpieczenia na własne żądanie.

Poza tem na własne żądanie będą zwolnieni od ubezpieczenia (art. 6):

a) studenci (zwyczajni słuchacze) państwowych szkół akademickich oraz innych szkół wyższych, które oznaczone będą;

b) aplikanci adwokaccy i kandydaci notarjalni;

c) lekarze i weterynarze;

d) zatrudnieni u techników cywilnych, mających prawo samodzielnego prowadzenia robót (inżynierów wszelkich kategoryj, architektów i mierniczych) kandydaci do tego zawodu;

e) pochodzący z wyboru członkowie organów osób prawnych;

f) rodzice (teść, teściowa), dziadkowie i małżonek (małżonka) pracodawcy; inni zaś krewni linji zstępnej pracodawcy, gdy są przez niego zatrudnieni, tylko w przypadku, gdy pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowem. A więc krewni linji bocznej — (bracia i t. d.) zwolnieniu nie podlegają.

8. Sposób zwalniania.

Pracowników, którzy nie podlegają ubezpieczeniu z powodów, wymienionych w art. 5 (patrz wyżej p. 6) lub żądających zwolnienia na podstawie art. 6 (patrz wyżej p. 7) zgłasza pracodawca na formularzu Nr. 4 (wzór Nr. 4 Dz. U. R. P. Nr. 118, str. 1700), podając powód, uzasadniający zwolnienie od obowiązku ubezpieczenia.

Wystąpić o zwolnienie należy w tym samym terminie, w jakim następuje pierwsze zgłoszenie. Formularz Nr. 4 należy zatem wypełnić i przesłać łącznie z formularzami Nr. 1 do dnia 20 stycznia 1928 r. Zwolnienie nastąpi z dniem pierwszym tego miesiąca, w którym nastąpiło wystąpienie o zwolnienie.

Do formularza należy dołączyć dokumenty i zaświadczenia, uzasadniające powody zwolnienia. Dokumenty powinny być przez Zakład Ubezpieczenia zwrócone pracodawcy.

Jeżeli Zakład Ubezpieczeń po przeprowadzeniu ew. dochodzeń stwierdzi nieistnienie warunków, uzasadniających zwolnienie lub prawo do żądania zwolnienia od obowiązku ubezpieczenia, doręcza pracownikowi i pracodawcy orzeczenie o uznaniu obowiązku ubezpieczenia i wezwanie do uskutecznienia zgłoszenia z pouczeniem o przysługujących im środkach prawnych.

9. Obowiązek zgłaszania pracowników nowoprzyjmowanych.

Pracownik podlega obowiązkowi ubezpieczenia (art. 7), począwszy od pierwszego dnia tego miesiąca kalendarzowego, w którym objął zajęcie, uzasadniające ten obowiązek, a zajęcie trwało przynajmniej 14 dni w ciągu tego miesiąca kalendarzowego. O ile zajęcie trwało w tym miesiącu krócej niż 14 dni i pracownik pracuje nadal, obowiązek ubezpieczenia rozpoczyna się od pierwszego dnia następnego miesiąca kalendarzowego. O ile pracownik pra-

[1]) Warunki praktyki nie zostały jeszcze w drodze rozporządzenia określone. Pracowników tego rodzaju (ekspedjenci sklepowi i księgarscy, którzy ukończyli zawodową szkołę dokształcającą i odbyli praktykę) należy zgłosić warunkowo do Zakładu Ubezpieczeń. O ile nie będą oni odpowiadali warunkom, wymienionym w rozporządzeniu, zostaną przez Zakład Ubezpieczeń zwolnieni od ubezpieczenia. Warunkowość zgłoszenia należy wpisać do rubryki 15 w formularzu Nr. 1.

cował krócej niż 14 dni i pracy zaprzestał, obowiązek ubezpieczenia nie powstaje. Osoby, co do których powstał obowiązek ubezpieczenia (a nie były zgłoszone w pierwszem zgłoszeniu), winny być zgłoszone przez pracodawcę, bez względu na to, czy już były poprzednio ubezpieczone, czy też nie (na formularzu Nr. 1, wzór da zakład) najpóźniej w ciagu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego.

Obowiązek ubezpieczenia ustaje z końcem tego miesiąca kalendarzowego, w którym osoba ubezpieczona utraciła charakter pracownika umysłowego lub inne warunki, uzasadniające obowiązek ubezpieczenia.

O wystąpieniu z pracy pracowników zgłasza pracodawca na miesięcznym wykazie, przesyłanym przy opłacaniu składek (formularz Nr. 2 Dz. U. R. P. Nr. 118, str. 1698), zaznaczając w rubryce „uwagi“, którego dnia dany pracownik przestał pracować oraz, o ile to możliwe, gdzie objął pracę.

9. Skutki niezgłoszenia.

Należy zaznaczyć, że niedokonanie we właściwym czasie przez pracodawcę zgłoszenia osób, podlegających ubezpieczeniu, naraża pracodawcę na bardzo poważne konsekwencje, przewidziane w art. 112, mianowicie: „Pracodawca jest odpowiedzialny materjalnie za szkody, wyrządzone pracownikowi względnie jego rodzinie przez zaniedbanie przepisanych niniejszem rozporządzeniem zgłoszeń. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych obowiązany jest na żądanie interesowanych osób dostarczyć obliczenia świadczeń, których pracownik względnie członkowie jego rodziny zostali pozbawieni wskutek niewypełnienia obowiązku, ciążącego na pracodawcy“. Niezależnie od tego Zakład ma prawo do przymusowego ściągnięcia zaległych nieprzedawnionych składek. Prawo przymusowego ściągnięcia składek przedawnia się po 3 latach, względnie, w razie stwierdzenia uchybień, dotyczących zgłoszenia ze strony pracodawcy, po 5 latach. Ponadto w razie niewykonania przepisów, dotyczących zgłaszania pracowników do Zakładu Ubezpieczeń,“ mogą być stosowane odpowiednie przepisy postanowień karnych (art. 134—143). (Grzywna do 500 zł.).

10. Opłacanie składek.

Pierwsza składka, wymierzona według nowych przepisów, opłacona być powinna od wynagrodzenia za styczeń 1928 roku. Termin wpłacania pierwszej składki upłynie 10-go lutego 1928 roku. Potrącać pracownikowi przypadającą nań część składki można za dwa ostatnie okresy płatnicze (miesiące). Przy płaceniu więc wynagrodzenia zgóry można strącić tę część składki przy wypłacie styczniowej lub też strącić podwójną część składki (za styczeń i luty) przy wypłacie lutowej, względnie opóźnić dokonywanie potrąceń o miesiąc. Dalsze niż miesięczne opóźnienie strącenia przypadającej na pracownika części składki powoduje obowiązek pokrycia całej składki przez pracodawcę.

Ulgi podatkowe dla nowowznoszonych domów. Wedle wyjaśnienia Ministerstwa Skarbn na podstawie obecnie obowiązujących przepisów nowowznoszone budowle względnie ich właściciele korzystają z następujących ulg podatkowych:

1. W myśl art. 1 ustawy z dnia 22 września 1922 roku o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. Rz. P. Nr. 88, poz. 786) nowowznoszone budowle jak również części nadbudowane i przybudowane, tak mieszkalne jak i przeznaczone dla celów handlowych lub przemysłowych, jeżeli budowa, nadbudowanie lub przybudowa wykończone będzie w ciągu ośmiu lat po ogłoszeniu ustawy, są zwolnione na czas 15-letni od chwili chociażby tylko częściowego ich użytkowania od podatków od nieruchomości względnie od podatków budynkowych, pobieranych na rzecz Państwa jakoteż instytucyj samorządowych.

2. W myśl p. 2 art. 33 rozp. Prez. Rzpp. z dnia 22 czerwca 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. Rz. P. Nr. 42, poz. 372) zwolnione są dochody płynące z domu nowozbudowanego względnie wykończonego albo z jego części nowozbudowanej lub wykończonej od obciążenia podatkiem dochodowym do końca 10 roku podatkowego od chwili ukończonia budowy.

3. Punkt 3 tegoż artykułu przyznaje prawo potrącenia sum zużytych na budowę z ogólnego dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, osobom tak fizycznym jak i prawnym, które w okresie do dnia 31 grudnia 1935 r. wybudują domy mieszkalne.

4. Nadto Ministerstwo Skarbu zarządziło, że dochody osiągnięte z nowowzniesionej budowli przed jej ukończeniem, bądź to w drodze prowizorycznej eksploatacji części pomieszczeń, bądź to w drodze pobrania czynszów dzierżawnych lub zadatków na te czynsze, winny być również zwolnione od podatku dochodowego.

5. Art. 34 wyżej wymienionego rozp. Prez. Rzpp. o rozbudowie miast zwalnia od podatku na rzecz gmin miejskich, przewidzianego w art. 12 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 94, poz. 747), materjały budowlane, o ile są przeznaczone na cele mieszkaniowo-budowlane.

6. Wreszcie powołane wyżej przepisy ustawowe przewidują szereg zwolnień od opłat stemplowych pism, stwierdzających akty prawne dotyczące nowowznoszonych nieruchomości.

RUCH BUDOWLANY.

Roboty zamierzone i rozpoczęte względnie prowadzone w dalszym ciągu.

Roboty publiczne w całym kraju:

Województwo Śląskie w związku z wielką akcją budowlaną na Śląsku zamierza w Bielsku wybudować 40 domów robotniczych. Wykonanie urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych i instalacji centralnego ogrzewania w gmachach pocztowych w Gdyni bud. Kierownictwo budowy tych gmachów (otw. ofert 19 I 1928). Budowa pompowni na stacji Strumień oraz wymiana dachu na parowozowni w Lublińcu, bud. Dyrekcja Kolei Państw., Katowice (otw. ofert 10/I. 1928). Budowa sygnalizacji alarmowej, urządzeń mech., 5-ciu studzien wierconych, 25 piorunochronów, instal. zewn. oświetl. elektr. w Lublinie, bud. 2 Okr. Szef. Budow. (otw. of. 9/I. 1928). Budowa pawilonu warsztatowego przy Państwowej Szkole Przemysłowo - Leśnej w Łomży, bud. Okr. Dyrekcja Robót Publ. w Białymstoku (otw. of. 16/I 1928). Elektryfikacja obszarów miast Ottynji i Liska (31/I. 1928). Budowa linji wodociągowej od wieży ciśnień do łaźni garnizonowej w koszarach na Woli, w Równem, bud. 2 Okr. Szefostwo Budown. (otw. ofert. 25/I. Przebudowa gmachu przy zbiegu ulic Kościuszki i Kolejowej na 2 szkoły 7 klasowe bliźniacze w Suwałkach, bud. Magistrat Miasta (otw. ofert 19/I. 1928). Budynek noclegowy w Tarnowskich Górach, bud. Dyr. Kolei Państw. w Katowicach (otw. ofert 3/II. 1928). Budowa domów mieszkalnych drewn. dla Straży Celnej w pow. Mławskim i Przasnyckim (Górowo, Trząski, Jastrząbki, Janowo, Bagienica i Zaręby Kościelne), bud. Okr. Dyr. Robót Publ. Warszawa (otw. ofert. 15/I. 1928). Roboty kamieniarskie w gmachu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie, bud. Okr. Dyr. Robót Publ. m. st. Warszawa (otw. of. 30 XII 1927). Wykonanie instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej, gazowej itp. w Gmachu Warszawskiej Szkoły Pielęgniarstwa przy zbiegu ulic Chałubińskiego i Koszykowej w Warszawie, bud. Komitet budowy tej szkoły (otw. ofert 25/I. 1928). Przeprowadzenie zewnętrznej i wewnętrznej instalacji oświetlenia elektr. w garnizonie Włodzimierz, bud. Okr. Szef. Budownictwa w Lublinie (otw. ofert 9/I. 1928). Roboty na terenie Nowej Centralnej Targowicy w Mysłowicach ziemne, murarskie i żelbetonowe,

związane z budową dołu biologicznego (odczyszczającego) (5 I. 1928), wewnętrzne urządzenie mechaniczne w rzeźni podręcznej (3/I. 1928), wewnętrzne urządzenie bucht dla świń i krów w hali kontumacyjnej (roboty ślusarskie) (28/XII. 1927), budowę komina fabrycznego, oraz roboty blacharskie i dekarskie przy hali dla bydła (21/XII 1927), bud. Magistrat miasta Mysłowic. Instalacja wodociągów i kanalizacja — Kasa Oszczędności m. Krakowa (otw. ofert 30/I. 1928).

Ruch budowlany za granicą.

W Pradze, Czechy, budują okazały dom bankowy (4—5 p.), nowy most na Mołdawie, wielki dom przemysłowy dla tow. asek. „Kontinentale“, przebudowują dworzec kolejowy w Karlsbadzie. — Turcja buduje wodociąg dla gminy Diarbekir kosztem około pół miljona f. tur., następnie dla miasta Aidin (30 l. wody na sekundę), kolej w Syrji z Haifa do Bagdadu z odnogą w Zarkwa przez puszczę (600 mil na około 3 lata). — Boliwja buduje kolej z portu Gaiba do miasta Corazion. — Sowiety projektują kosztem 144 milj. rubli rozbudowę 10 największych portów Morza Czarnego. Na dalszym planie takie same budowy nad Morzem Kaspijskiem i w Archangielsku, największe sumy kosztorysowane są na Leningród, Murmańsk, Władywostok, Rostów, Noworosyjsk, Cherzon (kanał Ryga — Morze Czarne).

Roboty prywatne: Lwów-miasto.

Dom p. Paulinów boczna, Mazurczak A.; dom I p., Grochowska, Króliński J.; barak, 22-go Stycznia, Daniliszyn M.; dom part., Bogdanówka, Spodas J. M.; dom II p., Szpitalna - Brygidzka, Thumiss J. J.; dom III p., róg Jacka i Tarnowskiego, Świderska Z.; dom I. p., Pohulanka, Ilasiewicz W. i A.; dom I. p., Wandy 1, Andruszczak B.; dom I. p., Mączna 10, Klimowicz A.; nadbudowa II. p., Balonowa 8, Wallach Z.; nadbudowa II. p., Kr. Leszczyńskiego 17, Brikner L.; szopa drewniana na magazyn, Rycerska, firma Karol i Adolf Meissner; dom part., Kordeckiego, Koszyniowska M.; oficyna I. p., Bandurskiego 10, Skibiński K.; dom part., Graniczna 11a, Meisels C.

Konkursy i przetargi.

Konkurs na wykonanie robót budowlanych, związanych z wykończeniem gmachu (będącego pod dachem i w stanie surowym) Kasy Chorych w Częstochowie, Zarząd Pow. Kasy Chorych tamże (25 stycznia 1928).

Przetarg na budowę elektrowni miejskiej w Krzemieńcu na Wołyniu, Magistrat miasta (15 lutego 1928).

Konkurs na projekt 7-klasowej szkoły w Przeworsku, Magistrat miasta, 3 nagrody (300, 200, 100 zł.) (1 marca 1928).

Roboty konserwacyjne w Garnizonach O. K. V: V. Okr. Szef. Bud. Kraków na Garnizon Kraków Grupa I (14 lutego 1928), Grupa III., IV. (15 lutego 1928), Admin. Koszar: Nowy Targ i Będzin (15 lutego 1928), Katowice (16 lutego 1928), Biała - Bielsko (17 lutego 1928) Tarnów (18 lutego 1928).

Przetarg na budowę elektrowni i elektryfikację m. Rożniatowa ogł. Gmina (29 lutego 1928).

Konkurs na odbudowę zniszczonej szkoły 7-mio klasowej Rożniatów, Gmina (28 lutego 1928).

KRONIKA.

Z Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu w r. 1929. Pomimo panujących od dłuższego czasu mrozów, roboty budowlane na terenach P. W. K. postępują w szybkim tempie. Chcąc sobie ułatwić pogląd na to. co już dokonanem zostało, należy tereny podzielić według ich położenia — i jeden z nich nazwać Wschodnim, a drugi Zachodnim. Na terenie Wschodnim tj. na placach Targów Poznańskich, w pobliżu pałacu targowego i wieży górnośląskiej, prowadzi się budowę wielkiej Hali A., przeznaczonej dla przemysłu. Rozpoczęte w d. 15 października 1927 r. roboty, doprowadzone już są m. w. do połowy — a niezmiernie szybkie ich postępy tłumaczy ta okoliczność, że robotnicy pracowali na zmianę. Na terenie Zachodnim tj. na Łazarzu, przeprowadzono oparkanienie na 2·5 *km* długości, zwozi się materjały budowlane w ogromnych ilościach (150 wag. wapna, 4 milj. szt. cegły itd.), wykonuje się roboty przygotowawcze do skanalizowania terenu, zniwelowano teren dla przeprowadzenia ulic, układa się kolejkę roboczą etc. Równorzędnie z tem idą prace techniczne w biurze Wydziału Budowlanego, gdzie wykonano kilkanaście projektów na pawilony o różnej powierzchni i przeznaczenia, opracowano liczne kosztorysy, wykończono i uzgodniono ostatecznie plan sytuacyjny wszystkich terenów P. W. K. Wreszcie wykonano i zatwierdzono cały szereg planów budowli, już w obecnej chwili rozpoczętych, a mianowicie: Wielkiej Hali A. (7.500 m^2), oraz znajdujących się w stadjum przygotowawczem, jak Hala dla ciężkiego przemysłu (9.600 m^2), Hala dla przemysłu włókienniczego (ok. 2.500 m^2), planetarjum itd.

Dnia 11 grudnia 1927 r. odbyła się w Dyrekcji P. W. K. konferencja przedstawicieli organizacyj przemysłu budowlanego, na której omawiano sprawę udziału budownictwa na P. W. K. W konferencji tej wzięli udział PP. Mecenas I. Chabielski, Prezes H. Martens, W. Polkowski, S. Skrzywan, Prez. L. Eckert, W. Wegner, W. Jewasiński, L. Klekotta, S. Kierzek, J. Strauss, St. Łomowski, Prez. Samulski i dyr. Piechocki. Reprezentowane były następujące organizacje: Delegacja Stała Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń zawodowych Przemysłowców Budowlanych, Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych w Warszawie i Cech Budowniczych Poznańskich „Strzecha“. Organizacje budowlane wysunęły projekt wybudowania na P. W. K. „Domu wzorowego“, któryby demonstrował wzorowe rozwiązanie konkretnego projektu budowlanego pod względem miejsca i środków. Umyślnie pozostawione w stanie niewykończonym części tego budynku pouczyłyby zwiedzających P. W. K. o najnowszych sposobach ekonomicznego budownictwa z zastosowaniem nowych środków, materjałów budowlanych itd. Poza „domem wzorowym“, dziełem zbiorowem zrzeszonego budownictwa, zapewniony jest liczny udział w P. W. K. poszczególnych przedsiębiorstw budowlanych, jak również wytwórców wszelkich materjałów budowlanych. Dla Wystawy przemysłu budowlanego uznano za najdogodniejszy teren, położony na Łazarzu, o powierzchni ca 7.500 m^2, na którym będzie również umieszczony cały przemysł mineralny, Ostateczne decyzje w sprawach poruszanych zapadną na następnej konferencji.

Z Izby Przemysłowo-Handlowej we Lwowie. W sprawie omówienia widoków ruchu budowlanego w r. 1928 Prezydjum Izby zwołało na dzień 9 grudnia 1927 ankietę. Po ożywionej dyskusji ankieta wyłoniła Komitet, który razem z Prezydjum Izby wygotować ma odpowiedni memorjał w tej sprawie. W załatwieniu wniosku nagłego r. A. Lewickiego uchwalono na ostatniem posiedzeniu plenarnem, by Prezydjum Izby odniosło się do p. Komisarza Rządu na miasto Lwów z prośbą o jaknajrychlejsze powołanie do życia Komitetu rozbudowy miasta, który od chwili rozwiązania Rady miasta przestał funkcjonować. W konsekwencji tego pisma przedstawiono na życzenie

p. Komisarza Rządu jako członków do powyższego Komitetu pp. Michała Ulama i wiceprezydenta Izby T. Höflingera.

W związku ze wzmagającym się ruchem budowlanym i celem umożliwienia cegielniom produkcji cegieł w znacznej ilości, Bank Gospodarstwa Krajowego zamierza udzielić kredytu obrotowego cegielniom tak mechanicznej jak i zwyczajnej produkcji cegieł. Kredyt będzie udzielany w Centrali i wszystkich oddziałach Banku. Podania o kredyt przyjmują Oddziały, każdy w swoim rejonie i Centrala w Warszawie. Stopa procentowa udzielona zostanie na 9 proc. w stosunku rocznym. Poza kredytem obrotowym będzie Bank Gospodarstwa Krajowego udzielał w szczupłym zakresie kredytów na doinwestowanie koniecznych urządzeń, przez które zdolność produkcyjna przedsiębiorstwa zostanie wydatnie powiększona. Oprocentowanie takie, jak przy kredycie obrotowym.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

„ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO“, Warszawa, Nr. 11 i 12 1927 zawiera bogato zilustrowane artykuły: „Osiedle eksperymentalne na Wystawie mieszkaniowej w Stuttgarcie“ J. N. J. — „Domy mieszkalne Zakładu pensyjnego funkcjonarjuszów we Lwowie“ W. M. — „Szkoła lotnicza w Dęblinie“ — „Akustyka architektoniczna“ Włodzimierz Łącki. — „Konkurs ograniczony na projekt rozbudowy Krajowej Kliniki Położnych w Poznaniu. — „Jeszcze o planie strefowym Warszawy“, A. Rudnicki — „Szpital im. Karola i Marji dla dzieci w Warszawie“. — Konkurs na pomnik Wolności w Poznaniu“. — „Odnowienie Parthenonu“ Marjan Lalewicz — i różne.

„ARCHITEKTUR U. BAUTECHNIK“ Nr. 1, Wiedeń, 5 stycznia 1928 zawiera: program czasopisma na dalszy okres jego pracy. Pragnie być nietylko organem informacyjnym, ale także i środkiem dalszego zawodowego kształcenia się przez dostosowywanie się do wymagań czasu i wydarzeń w dziedzinie rozwiązywania problemów naszego zawodu, w szczególności: budownictwo mieszkaniowe, reformy urządzenia wewnątrz, ogrzewanie, wentylacja, działu konstrukcyjnego, żelbetnictwa, architektury w szerszem słowa znaczeniu, regulacji i rozbudowy miast i ich zieleńców, rozdawnictwa robót itd. Następnie podaje opis wyników konkursu na zabudowanie placu Schmerlinga, wiadomości z zagranicy, wystawy i targi, kwestje prawne i rozdawnictwa robót.

„BAUZEITUNG - ÖSTERR.“ Nr. 1—3 Wiedeń, styczeń 1928, zawiera: armutura ścian przy lekkim sposobie budowania, umożliwiającym oszczędności w materjale, „durcyt“, nowy rodzaj zaprawy podobnej do cementowej, ale nie - hydraulicznej, jednak tańszej od wapiennej i cementowej, belkowanie w małych domostwach, ogrzewanie, wentylacja, urządzenia sanitarne, wyniki badań wytrzymałości niejednolitych murów (szczególnie przy nadbudowach piętr itp.), nowoczesne sposoby wysuszania budów z uwzględniem nietylko fizykalnych, ale i chemicznych procesów, z doprowadzaniem kwasu węglowego itd. „Cellon“, nowy materjał drzewny dla celów budowlanych o właściwościach zwykłego drzewa budulcowego, posiadający przytem wszystkie warunki wymagane ze względu na bezpieczeństwo ogniowe. Architektura ogrodowa w wielkim stylu, szklane pałace Karlsbadu itp., izolacja cieplna i akustyczna, nowe konstrukcje dachowe z żelazobetonu w połączeniu z płytami azbestowocementowymi.

„BAUWELT“ Nr. 1 i 2 1928 uzasadnia omijanie nonsensów ozdobnictwa, omawia zmiany w pojęciach form, zajmuje się oceną objawów ruchu budowlanego, badaniami terenowemi i wynikami doświadczeń w tym kierunku, wzajemnem oddziaływaniem na się osiedli drobnych właścicieli i domów dochodowych, stosunkami na targu materjałów budowlanych, wyjaśnia dlaczego szkolenie terminatorów sposobem dotychczasowym już się przeprowadzać nie da itd.

„CZASOPISMO TECHNICZNE“, Lwów, Nr. 23 i 24 z 1927 r. zawiera: Prof. W. Mozer, Podstawy teoretyczne budowy, kotła parowozowego i jego najgłówniejszych urządzeń. — Inż. T. Zubrzycki, „Perjodyczne wahania poziomu rzek polskich“. — Prof. D. Nadolski, „Pięćdziesięciolecie gmachów Politechniki Lwowskiej“.—Prof. J. Łopuszański, „Polesie“.— Inż. M. Swoboda „Nowa sygnalizacja na polskich linjach kolejowych“. — Wiadomości z literatury technicznej i inne. — Nr. 1 1928: Prof. A. Kuryłło, „O nowszych budowlach żelbetowych w Polsce“. — Prof. Dr. K. Wątorek, „Projekt Ministerjalny polskiej nawierzchni kolejowej“.—Inż. M. Mazur, „Projekt zbiornika betonowego dla stacji przepompowania w Karaczynowie wodociągu miasta Lwowa“. — Prof. Dr. M. Thullie i inż. A. Chmielowiec, „Naprężenia drugorzędne w belkach kratowych i sposób przybliżony ich wyznaczenia“. — Wiadomości z literatury technicznej i inne.

„ECHO“ POWSZECHNEJ WYSTAWY KRAJOWEJ w r. 1929 Nr. 1 1928, zawiera: Rządy wobec wystaw (B, Red.). — Wystawa jako środek propagandowy (K. Rose) — Zadania ogrodników polskich wobec Wystawy kraj. w r. 1929 (Prof. Jankowski).—Wystawa a Targi, różnice i podobieństwa (K. Ołdziejewski). — Kwestje prawnie związane z Powszechną Wystawą Krajową (Dr. J. Hryniewiecki). — Kongresy i Zjazdy podczas P. W. K. (EM—ER) i wiele innych ciekawych artykułów.

„GAZETA LOKATORÓW i SUBLOKATORÓW“, Nr. 1, Lwów, styczeń 1928, zawiera wstęp, omawiający przeszłą i przyszłą dolę i niedolę lokatorską, apeluje do solidarności, wykazuje przyczyny drożyzny budowlanej, trudności podatkowe, kredytowe i inne.

„GAZETA PRZEMYSŁOWO - RZEMIEŚLNICZA“, Warszawa Nr. 34—36 1927 i 1 1928 zawiera: Działanie cechów w okresie obecnym. — Przyjęcie nowego statutu cechowego. — Jaki winien być statut cechowy. — Zawody, które przestają być rzemieślniczemi. — Wykup świadect przemysłowych. — Dźwignięcie kresowego rzemiosła. — Zarys organizacji i stan obecny szkół rzemieślniczo-przemysłowych (Inż. A. Słojewski). — Egzaminy na czeladników.

„GŁOS PRACY POLSKIEJ“, Warszawa, Nr. 52 1927 i 1, 2, 3 1928 zawiera: Trochę krytycznych uwag o nowych ubezpieczeniach. — Zatarg o 8-mio godzinny dzień pracy w Niemczech. — Placówka oświaty robotniczej. — Ubezpieczenia Pracowników umysłowych. — Wielka konferencja między angielskim kapitałem i pracą — Rozwój miast w Ameryce. — Wzrost liczby bezrobotnych. — Reorganizacja kas chorych w Czechosłowacji. — Koszty ubezpieczeń społecznych w Polsce.

„GŁOS LWOWA“ Lwów, Nr. 26 1927 i 1, 2, 3 1928, zawiera między innymi: Z nowej ustawy przemysłowej — obowiązki i prawa przedsiębiorcy — rzemiosło a powszechna Wystawa krajowa — komu i jak przysługują budowlane kredyty itp.

„HANDEL - PRZEMYSŁ - RĘKODZIEŁO“ Lwów-Zamarstynów Nr. 28 z 1 stycznia 1928, zawiera: orzeczenia w sprawach lokatorskich — podatek dochodowy z uposażeń, skodyfikowane wskazówki min. skarbu i inne.

„MIASTO POLSKIE“, Warszawa Nr. 52 1927 i 1, 2, 1938, zawiera: Porównania stosunków własności miejskich w 19 państwach zagranicznych. — Przyczynki do projektu Ministra Robót Publicznych. — Kilka zagadnień z dziedziny przerachowania zobowiązań. — Przedłużenie Moratorjum o przerachowaniu zobowiązań prywatno - prawnych i inne.

„ORGANIZACJA GOSPODARSTWA DOMOWEGO“ organ sekcji gospodarstwa domowego przy Instytucie naukowej organizacji w Warszawie, Rok I, zeszyt 9, zawiera między innymi: Inż. K. H-g i inż. K. P-ska „Przyczynek do gospodarki cieplnej w domach mieszkalnych“ – „Oszczędność i racjonalizacja w gospodarstwie domowem jako główny warunek usunięcia marnotrawstwa w gospodarce narodowej i światowej“ — w kronice: IV. międzynarodowy kongres wykształcenia gospodarczego kobiet w Rzymie. — O godnych naśladowania poczynaniach elektrowni okręgowej w Pruszkowie.

„POLSKI PRZEMYSŁ BUDOWLANY““, Warszawa, Nr. 11 i 12 1927, zawiera: „Słowo konieczne“ — Warszawa wczoraj, dziś i jutro — (wywiad z Prezydentem miasta p. Inż. Z. Słomińskim). — „Warszawa - wczoraj“ (krótki zarys dziejów od XX. Mazowieckich do dni współczesnych).— „Lekcja historji u Fukiera“. — „Antiqua Civitas Varsoviensis“. — „Warszawa po rozbiorach“. — „Warszawa - dzisiaj“. „Samorząd Stolicy“. — Ta, która daje życie, odziewa i stroi. — Komitet rozbudowy. — Stan nawierzchni ulic w dobie obecnej. — Zielona Warszawa. — Wymowa cyfr. — Oświaty kaganiec. — Gazownie miejskie. — Wodociągi i kanalizacja Warszawy. — Lux in tenebris lucet. — Tramwaje elektryczne miasta Warszawy. — Żołądek Warszawy. — Nowa Rzeźnia miejska. — Aprowizacja. — Wzajemne ubezpieczenia. — Opieka społeczna. — Szpitale miejskie. — Asenizacja. — Warszawa - jutro. — Rozwój Warszawy (Inż. Z. Słomiński). — Pierwszy kongres drogowy i wystawa. — Wystawa krajowa w Poznania (inż. W. Polkowski). — Przed „ruchem budowlanym“ (Dr. Cz. Kłoś).— Warszawa i Łódź nie staną wobec próżni (wywiad z Dyr. B. Gosp. Kr. p. Dr. M. Szenkiem). — Materjały Budowlane w Polsce (Inż. T. Ingwer). — Nowoczesne bruki (Inż. W. Bóbr). — Przemysł i handel drzewny (Inż. J. Krott). — Utrata ciepła w domach mieszkalnych (bud. J. Noworyta). — Rejestracja placówek! polskiego przemysłu budowlanego (ankieta). — VII Targi Wschodnie. — O znaczeniu komunikacji i inne.

„PRZEGLĄD MIERNICZY“, Warszawa, Nr. 12 1927, zawiera: Inż. W. Kolanowski „Mapa nieba w układzie równikowym i poziomowym (dokończenie). — Inż. St. Jachimowski „Nomografja i jej zastosowanie w gedeozji“. — Inż. J. Sienkiewicz „Kilka uwag w sprawie szerokości dróg publicznych“ i inne.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“, Kraków, Nr. 1 z 1 stycznia 1928, zawiera: „Międzynarodowe biuro pracy“. — „Nieuzasadniona podwyżka cen materjałów budowlanych“.— „Preliminarz budżetowy funduszu bezrobocia“. — „Ulgi podatkowe dla klas pracujących“. — „Tabela podatkowa dochodu osobistego“ i inne.

„TECHNICZNI WISTY“, Lwów, Rynek 10, r. III z 4 grudnia 1927, zawiera: art. Dra R. Cegielskiego poświęcony uczczeniu 10-letniej rocznicy śmierci Dra Iwana Puljuja, wybitnego fizyka z lat 80 i 90-tych zeszłego wieku. — Inż. D. Żelechowskiego „Gazowy teren Bitków-Pasieczna“. — Z literatury technicznej. — 3-ci Kongres Międzynarod. geodez. i geofiz. Unji. — Nowe książki, kronika i i inne.

„WOŁYŃSKIE WIADOMOŚCI TECHNICZNE“, Łuck, Nr. 1 z 15 stycznia 1928 zawiera: „Właściwości matematyczne i astronomiczne piramidy Cheopsa“. — O lasach państwowych na Wołyniu“. — „Organizacja pracy w gospodarstwie domowem“. W Kronice: przetarg na budowę elektrowni w Krzemieńcu. — Zamiary inwestycyjne Zarządu Miejskiego w Równem. — Głód mieszkaniowy a polityka budowlana władz komunalnych na Wołyniu. — Kredyty rządowe dla cegielni i inne.

„ZWIĄZKOWIEC POLSKI“, Katowice, Nr. 1 z 15 stycznia 1928 zajmuje się na wstępie klęską bezrobocia zaznaczając że około 50% pracowników budowlanych było bez pracy i wyraża zadowolenie z rozporządzenia dotyczącego t. zw. sezonu „martwego“ — następnie przemawia za dalszem uregulowaniem pracy w hutach z okazji wprowadzenia rozp. Min. P. i O. S. o 8-mio godzinnym dniu pracy w hutach, domaga się pozostawienia związkom zawodowym możności udzielania obrony prawnej, omawia niektóre przepisy nowej ustawy przemysłowej w stosunku do rzemiosła i ruch budowlany w kraju i zagranicą.

BIBLJOGRAFJA.

Przegląd piśmiennictwa obcego: Sörgel H.: Das Haus fürs Wochenende. 1927. (79 S.) Gr. 8⁰. Rm. 6·—; Taut B.: Ein Wohnhaus. 8 Aufl. 1927. (III, 120 S. m. 104 Photo u. 72 eingedr. Zeich. 1 Farbaufn. und 1 Farbenzusammenstellg.) gr. 8⁰. opr. Rm. 6·50. Ulrich K.: Das ideale Holzhaus. Vorbildliche Vorlagen f. Holzhäuser, Wochenendhäuser, Wohnlauben u. Verkaufshäuschen. 1927. (38 S. 16 Taf.) 4⁰. opr. Rm. 18·—. Weese E.: Eisenbeton - Zahlentafeln. 5 Tle. Tl. 3. Holsteindecken. Unter Mitw. von R. Roll zsgest. in Uebereinstimmung mit d. Bestimmungen d. Deutschen Ausschusses f. Eisenbeton vom Sept. 1925. eingeführt durch Erlass d. Ministers f. Volkswohlfahrt vom 9 Sept. 1925. 3 Aufl. 1927. (70 S.) 4⁰. opr. Rm. 18·—; Wentscher A: Das Kleinhaus. 2 Aufl. 1927. (120 S. 6 Taf. in Doppeltondr.) 8⁰. opr. Rm. 4·50—; Bauratgeber: Der Handb. f. d. ges. Baugewerbe u. s. Grenzgebiete. 8 vollst. neubearb. Aufl. von D. V. Junk: Wiener Bauratgeber. Hrsg. unter Mitw. hervoragender Fachleute aus d. Praxis von L. Herzka. 1927. (XIV, 780 S.) gr. 8⁰. opr. Rm. 38—50; Briggs M. S.: The architect in history. 8⁰. Sh. 10; Briske R.: Die Erdbebensicherheit von Bauwerken. 1927. (32 S. M. 80 Textab.) 4⁰. Rm. 5·—; Klinger H. J.: Die Stockwerkswarmwasserheizung (Etagenheizung.) Angaben über d. Berechn. u. über d. Einzelheiten d. Ausführg. 6 neubearb. Aufl. Hrsg. von P. Pakusa u. J. Ritter. 1927. (112 S. u. 9 Zahlentaf.) 8⁰. opr. Rm. 4·20; Schultze P.: Das bürgerliche Haus. 2. verb. u. verm. Aufl. 1927. (VIII, 212 S.) 8⁰. Rm. 5.— opr. 6·—. Sexton R. W.: Spanish influence on American Architecture and Decoration. Illustr. 40. Doll. 10·—; Striepling A.: Elemente des Eisenbaues. Grundlagen f. d. Berechnen u. Entwerfen von Eisenbauwerken unter Berücks. d. „Normen f. Eisenbau“. 1927. (VI, 104 S. m. 136 Textabb. 3 Taf. u. 28 Berechnungsbeisp.) 8⁰. Rm. 3·80. (Księg. Trzaska, Evert, Michalski, Warszawa, tel. 184 - 00, Hotel Europejski, P. K. O. 464).

Jest do odstąpienia patent Nr. 1491, dotyczący „podatnej obudowy przekopów górniczych“.

Wiadomość Dr. M. Kryzan, rzecznik patentowy, Poznań, ul. Krasińskiego 9.

Praca. Sawka Michał, Lwów—Zniesienie 97, poszukuje pracy jako stróż na budowie.

Wydawca: **Stowarzyszenie przemysłowe budowniczych we Lwowie.** Odpowiedzialny redaktor: **Dr. Juljusz Stachy.**

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Odbitka z czasopisma „Budowniczy“ Nr. 2 z dnia 1 lutego 1928 r.

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 1 lutego 1928 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 80·— 85·— wzwyż, n. b. od 90·— wzwyż, *dtto* dęta za 1000 szt. 130·—, n. b. od 140·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·30 do —·70, n. b. od —·33 do —·73. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 5·50, *dtto* biały 7·—, *dtto* rzeczny prowinc. 22·—. *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·—, n. b. 45·—, *dtto* gaszone n. b. 1 m^3 35·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 57·50, n. b. 70·—, *dtto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów 6·30, n. b. 8·50. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·20 (¹) do 5·60. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 16·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50(²), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 29·—. *Kamień* łamany, l. st. z. za 10.000 *kg* 46–56·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 5·20. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 68·—, 5 *cm* 75·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 132·—, 10 *cm* 193·—, 13 *cm* 330·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 21·15 loco wag., n. b. 22·50, *dtto* w workach za 100 *kg* 9·95. *Szuter* rzeczny sztychówka 35·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany n. b. za 10.000 *kg* 125·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 130·—, *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 120·—. *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 12·—, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 17·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 12·— (³), *dtto* pionowe za 1 m^2 24·—. *Krawężnik* betonowy 18/25 za 1 *mb.* 5·00, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.: 15: 2·50, 20: 3·00, 30: 5·—, 40: 8·—, 50: 10·—, 60: 14·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 20·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 11·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 7·00.

¹) Loco Lwów. — ²) Czeskie białe 24·— zł.

C. Do robót kamieniarskich:

Cokołowy kamień (tarnop) za 1 m^2 30·—, n. b. 35·—. *Stopień* blokowy za 1 *mb.* 25·—, n. b. 27·—, *dtto* profilowany za 1 *mb* 33·—, n. b. 35·—, *dtto* podcięty prof. za 1 *mb* 36·—, n. b. 42·—. *Krawężnik* kam. za 1 *mb* 24·—, n. b. 25·—. Obrob. kam. z prof. za 1 m^3 650·—, n. b. 710·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 125·—, *dtto* rżnięte 140·—. *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 80·—, *dtto* rżnięta 130·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 110·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 60·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 70·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 125·—, *dtto* 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* jodłowe 13 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 130·—, *dtto* 20 m/m grub. 125·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 m/m grub. 5·50, *dtto* 33 m/m grub. 6·00, *dtto* 40 m/m grub. 7·50, *dtto* podłogowe świerkowe 26 m/m grub. 5·00, 33 m/m 5·50, 40 m/m 7·—. *Łaty* jodłowe 33/50 i 40/50, 3—6 *m* dług. 130·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 90·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 125·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 100·—, *detto* od 6 *m* zwyż 130·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *dtto* Nr. 11 115·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *dtto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 125·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 160·—, n. b. 178·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Wilczek) 130·—, n. b. 150·—, *dtto* palone dwufelc. (wyr. Lwów) 130·—,

³) Podkład 6·00 (drobne powierzchnie do 15·—).

n. b. 150·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 165·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, zaś 175·— loco stacja Lwów. *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 119·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·70, n. b. —·75. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 510·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* loco wag. fabr. 11·75, *dtto* Nr. 100 waga 40 *kg* 9·75, *dtto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·20, *dtto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·40, *dtto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *dtto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr. I. wag. 22 *kg* 18·50, *dtto* Nr. II. wag. 18 *kg* 17·50 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.).

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 189·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 m^3 158·— do 179·—, *dtto* dębowe I kl. 1 m^3 280·— do 300·—, *dtto* dębowe II kl. 1 m^3 210·—. *Brusy* sosnowe i świerkowe 1 m^3 179·—. Deski i brusy jasionowe 263·—, Brusy bukowe 137·—. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 3·20. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·50. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 12·15, *dtto* II kl. n. b. 11·00, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydl. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1 m^2 n. b. 50·—. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 39·—, *dtto* 40 $^m/_m$ grub. 35·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 4·20, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 3·70. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 3·20 do 4·20 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 $^m/_m$ 1 m^2 n. b. 21·—, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·20, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 $^m/_m$ grub. 1 m^2 n. b. 22·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·75. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·55. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.36, *dtto* gałka żelazna —.26, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·80, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 2·60. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·60. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·60 do 5·—, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 5·—, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·74. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·10, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·25, Nr. 13 —·35, Nr. 16 —·70, Nr. 20 1·35. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3 4·25, Nr. 4 4·90, Nr. 5 5·25. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 2·30, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·80, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 2·30—7·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 4·50—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 $^m/_m$, w oryginalnych skrzyniach 4·45, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 5·35, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 $^m/_m$ w oryginalnych skrzyniach 8·—, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 9·60, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 11·25, *dtto* j. w. kolorowe 13·25, *dtto* matowe 14·—. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·10, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z dodaniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 1·80, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 2·50. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych, oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·—, *dtto* jasne 1·16, *dtto* kuchenne jasne 1·28, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·20, *dtto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *dtto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·25, ciemne 2·—, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 25·50. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 16·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 6·—, *dtto* poniklowane garnitur 15·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 114·— do 116·—, *dtto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 45·—. *Żelazo* sztabowe 45·— (cena zasadnicza), *dtto* okrągłe ponad 13 $^m/_m$ średn. 49·50, poniżej 13 $^m/_m$ śred. 59·—, *dtto* fasonow. do okien 45·—. *Walcówka* w buntach 54·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 45·— (cena zas.). *Drut* palony 75·— do 98·—. *Gwoździe* zwykłe 75·— do 85·—, *dtto* sufitowe 170·—, *dtto* papowe 130·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·25 i 1·85 1 m^2, *dtto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 m^2. *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 16·—, *dtto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·45, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 $^m/_m$ 1 m^2 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalonych z ważnością od dnia 22 sierpnia 1927 roku:

Płace godzinowe:

Murarz lub cieśla ukwalifikowany .	maximum	1·50 zł.
„ „ „ „ . .	minimum	1·10 „
Pomocnik	maximum	0·75 „
„	minimum	0·55 „
Kobieta lub chłopak		0·45 „

W przyszłości regulowanie cennika odbywać się będzie raz na miesiąc na podstawie komunikatów Komisji do badania zmian kosztów utrzymania Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. (Z końcem grudnia 1927 plus wynosi 4·1%).

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

Wydawca: Stowarzyszenie przemysłowe budowniczych we Lwowie. Odpowiedzialny redaktor: Dr. Juljusz Stachy.

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.